

Alpok

Az Alpok (régábban, illetve ritkábban magyarul Alpesek, németül Alpen, franciául Alpes, olaszul Alpi, szlovénül Alpe) Európa egyik nagy hegylánca, amely keleten Szlovéniából és Ausztriából Olaszországon, Svájcban, Liechtensteinen és Németországon keresztül nyugaton Franciaországig nyúlik. Az Eurázsiai hegységrendszer tagja, az újidő harmadidőszakában keletkezett. Legmagasabb csúcsa a francia-olasz határon található Mont Blanc (4807 m).

Az Alpok fő lánc a Földközi-tenger vízválasztóján nyúlik a Bécsi-erdőig, és rajta helyezkedik el a legmagasabb és leghíresebb csúcsok közül sok. A Colle di Cadibonétól a Col de Tende hágóig az olasz-francia határon nyugat felé tart, ott északnyugat felé fordul, majd a Colle della Maddalena hágó közelében észak felé. A svájci határt elérve a fő vonulat megközelítőleg kelet-északkelet felé tart és Bécs közelében ér véget.

Nevének eredete

Neve a francia nyelv közvetítésével a latinból származik. Latinul Alpes, amely tisztázatlan etimológiájú. Köze lehet a latin albus (fehér), vagy altus (magas) szavakhoz, de az is lehet, hogy kelta eredetű.

Vonulatai

Két fő vonulatra, Nyugati-Alpokra és Keleti-Alpokra szokták osztani. A választóvonal a Bodén-tó, a Comói-tó, illetve a Rajna.

Nyugati-Alpok

A Nyugati-Alpok (Franciaország, Svájc, Olaszország) a magasabb (ennek legmagasabb csúcsa a Mont Blanc). A Nyugati-Alpok fő vonulatai:

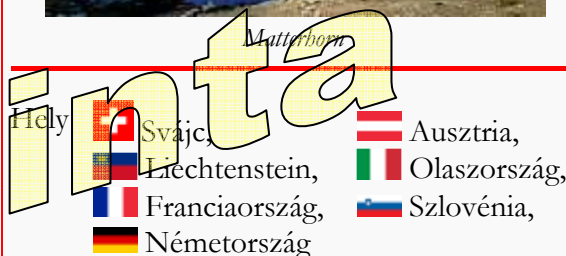
Franciaországban, illetve Olaszországban:

- ♣ Liguri-Alpok
- ♣ Tengeri-Alpok
- ♣ Cotti-Alpok

- ♣ Dauphiné-Alpok
- ♣ Graji-Alpok
- ♣ Montblanc

Svájcban:

- ♣ Wallis-Alpok
- ♣ Berni-Alpok
- ♣ Glarni-Alpok
- ♣ Ticinói-Alpok

Hegység Eurázsiai-hegységrendszer

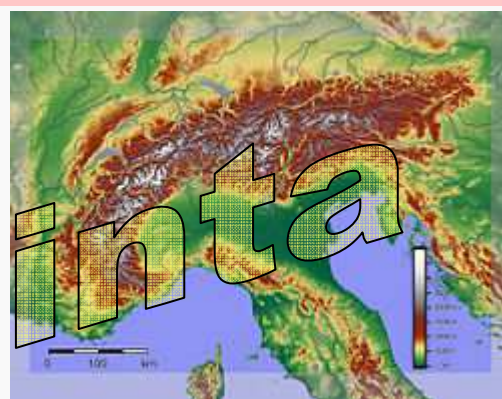
Legmagasabb pont Mont Blanc (4807 m)

Típus gyűrődéses

Elhelyezkedése

Koordináták: é. sz. 46°, k. h. 10°

Térkép

- ♣ Rätikon.

Keleti-Alpok

A Keleti-Alpok (Ausztria, Németország, Svájc, Liechtenstein, Olaszország, Szlovénia) fő vonulatai közötti szerinti három élesen elválasztható részre oszthatók:

Északi-Mészkőalpok: többek között az

- ♣ Allgäui-Alpok,
- ♣ Lech-völgyi Alpok,
- ♣ Karwendelgebirge.

Középső-Alpok kristályos zónája:

- ♣ Magas-Tauern,
- ♣ Ötz-völgyi-Alpok,
- ♣ Ortler-csoport.
- ♣ Alacsony-Tauern,
- ♣ Ziller-völgyi-Alpok,
- ♣ Stubai-Alpok,
- ♣ Bernina-csoport,

Déli-Mészkőalpok:

- ♣ Dolomitok,
- ♣ Karni-Alpok,
- ♣ Júliai-Alpok.

A Keleti-Alpok legmagasabb csúcsa a 4049 méteres Piz Bernina, a Bernina-csoport tagja.

Ausztria legmagasabb csúcsa a Großglockner (3797 m), a Magas-Tauernben. Az osztrák Alpokban mintegy 1000 gleccser, és kerekén 860 több mint 3000 méter magasságba emelkedő hegycsúcs tör az ég felé. Ezeknek fele az Ötz-völgyi-Alpokban és a Stubai-Alpokban helyezkedik el (például Wildspitze 3774 m, Zuckerhütl 3507 m).

Éghajlata

A legfontosabb tényező, amely az Alpok különböző részeinek éghajlatát alakítja, a domborzat. A déli hegyoldalak jóval melegebbek, több napsütésben részesülnek, mint az északiak. Emiatt a mediterrán növénytakasúak is megjelennek itt. A magas hegyoldalakban falvak sorakoznak. A hűvösebb északi területeket erdőségek fedik.

Az Alpokban az északnyugati lejtők sokkal több csapadékot kapnak, mint a hegyvonulatok közé zárt medencék vagy a keleti oldal hosszanti völgyei.

A hóhatár az északi oldalon 2400–2600 m-en húzódik, a délin kb. 2700–2900 m felett, a hegység belsejében 3000 m körül húzódik.

Az Alpok déli lejtőinek jellegzetes bukószele a főn. A hegységen átkelő légtömegek a túlsó oldalon száraz, fokozatosan felmelegedő szélként buknak alá a völgyek irányába, ami meggyorsíthatja a hóolvadást (ezért hófalónak is hívják), és lavínakat indíthat el. A környezet védelmét fontos feladatnak tartják az alpi országok, ezért sokat költenek is rá.

Hágók

Az Alpokon való áthaladást számos hágó könnyíti meg, többek között:

- ♣ a Nagy Szent Bernát-hágó (2469 m)
- ♣ a Szt. Bernardino-hágó (2065 m)
- ♣ a Bernina-hágó (2328 m)
- ♣ a Simplon-hágó (2008 m)
- ♣ a Szent Gotthárd-hágó (2106 m)
- ♣ a Gavia-hágó (2618 m)
- ♣ az Aprica-hágó (1176 m)
- ♣ a Semmering-hágó (985m)

A legfrekvenciáltabb alpesi útvonalak:

- ♣ Brenner-hágó (1370 m)
- ♣ Reschenpass (1504 m)
- ♣ Stölfer Joch (2758 m = Európa legmagasabb hágója)
- ♣ Maloja-hágó (1815 m)
- ♣ Pordoi-hágó (2239 m)
- ♣ Falzarego-hágó (2105 m)

Képtár

Az Alpok az úrból

A Grossglockner Ausztriában, Salzburgtól délre

Triglav, Júlia-Alpok, Szlovénia

Az Olaszország és Svájc közötti vízválasztó (a Matterhorn és a Dent d'Hérens csúcsok) a Tête Blanche-ről nézve.

Növényzete

A legfontosabb lombhullató fák (tölgy, bükk, kőris, juhar) határa, amely az e növények számára már túl hideg éghajlatú zónák kezdetét jelzi, az Alpokban sok tényezőtől függően különböző magasságokban található. Általában 1200 méteres tengerszint feletti magasság körül, de a déli hegyoldalakon 1500 méteren, sőt helyenként 1700 méteren is lehet.

A klímakülönbségeket jelző lombhullató zóna az emberi beavatkozás következtében sok helyütt megritkult, vagy akár teljesen eltűnt. Az ausztriai Alpok bükkerdein kívül a hegységben már alig találhatók az őshonos lombhullatókból álló erdők. Sok helyen ahol valaha léteztek, erdei fenyővel és lucfenyővel helyettesítették őket, amelyek kevésbé sebezhetőek a lombhullatók ellensége, a kecske által.

Az erdőöv felett gyakran havasi törpefenyő zónája húzódik, afölött pedig törpecserjék, tipikusan a Rhododendron ferrugineum (savas talajokon), vagy a Rhododendron hirsutum (lúgos talajokon). Efölött találhatók az alpesi rétek, még magasabban egyre ritkul a növényzet, először elszórt foltokban, csomókban nő, majd eltűnik. Az Alpokban számos faj jelen van meg 4000 méteres magasság felett is, mint a Ranunculus glacialis, az Androsace alpina vagy a Saxifraga biflora.